

Aleg. 143.

Sprawozdanie

komisji gminnej o sprawozdaniu z czynności Departamentu I.
Wydziału krajowego.

Wysoki Sejmie!

Rozpatrzywszy się w sprawozdaniu Wydziału krajowego za rok 1893 Dep. I. widzi się kom. gminna spowodowaną, podnieść przede wszystkim usilne starania Wydziału krajowego skierowane ku wzmożeniu nadzoru nad zarządem majątków i zakładów gminnych oraz czynności administracyjnych, podległych mu władz autonomicznych. Już w roku zeszłym zaznaczyła komisya gminna z uznaniem, czynności w tym kierunku podjęte; te same czynności, w r. 1893 znacznie rozszerzone, przyczynią się niezawodnie do polepszenia i ujednostajnienia administracyi autonomicznej, gdyż nie podlega wątpliwości iż zaniedbania dawnych lat przypisać można w znacznej mierze, tak liczne wypadki drastycznych nieporządków i nadużyć, przez organa Wydziału krajowego wykrytych i w sprawozdaniach z lat ostatnich wykazanych; przypuścić można i przyjąć należy, że podobne wykroczenia, z rozwinięciem energiczniejszego nadzoru, coraz rzadszemi się staną: a gdy w tym roku, Wydział krajowy widział się spowodowanym, przedłożyć w tym celu Wysokiemu Sejmowi, projekt organizacyi osobnego biura lustracyjnego to komisya gminna, może tylko jak najgorliwiej popierać usiłowania Wydziału krajowego w celu uzyskania dostatecznych sił do czynności lustracyjnych mu potrzebnych, wyrażając jednak przekonanie o potrzebie pomnożenia sił lustracyjnych, komisya gminna niewidzi konieczności utworzenia osobnego biura lustracyjnego.

W ścisłym związku z wyżej traktowanym przedmiotem, stoi ustęp sprawozdania na stronie 14. przyznający, że Wydział krajowy, niemógł uczynić zadość, bardzo licznym skargom i zażaleniom (217 podań), żądającym kontroli lub opieki nad majątkami gminnymi lub zakładami, a to dla braku sił urzędniczych. Komisya wyraża opinię, że nie należałoby dopuścić, aby Wydział krajowy w przyszłości mógł się znaleźć w podobnym położeniu dążąc dalej do uporządkowania administracyi, wyraża komisya gminna mniemanie, że byłoby życzenia godnem, żeby Wydział krajowy wziął inicyatywę w sprawie ujednostajnienia regulaminów i instrukcyi kasowych dla Rad powiatowych.

Postanowienie Wydziału krajowego, użycia moralnego przymusu dla podległych mu władz autonomicznych, aby się ściślej i gorliwiej do poleceń Wydziału krajowego stosowały, wyrażone zapowiedzią, że niepełniące swoich obowiązków władze autonomiczne, Wys. Sejmowi, dorocznie w sprawozdaniach wykazywać będą, może komisya gminna z całym uznaniem podnieść zarówno ze wszystkimi środkami dążącymi do podniesienia ducha porządku i poczucia obowiązku w kraju. Zdaniem komisji gminnej, należałoby także w wykazach lustracyjnych odstąpić od dotychczas praktykowanej pobłażliwości i wymieniać w sprawozdaniach gminy lub powiaty,

w których znaczniejsze nieporządki lub nadużycia wykryto. W żadnym razie jednak nie należałoby dopuszczać aby przewlekano załatwienie zażaleń tak jak to się stało w sprawie gminy Lipsko, powiatu Cieszanowskiego (stronica 9 a sprawozdania), tłumaczenie komisji powiatowej wyznaczonej do zbadania tej sprawy, niemoże być uważane za wystarczające, a postępowanie takie podkopuje ufność ludności w powagę i sprawiedliwość władz autonomicznych.

Komisya gminna wyraża ubolewanie, że sprawa zasystowanej przez c. k. komisarza rządowego uchwały Rady nadzorczej Banku krajowego, w sprawie pożyczki gminie Kamienna przyznanej, dotychczas przez c. k. Rząd załatwioną nie została. Zwłoka ta jest bowiem dla interesowanej gminy nader dotkliwą.

Komisya gminna wyraża życzenie i nadzieję, że sprawa kosztów ponoszonych przez gminy w sprawach wojskowych, przez c. k. Rząd, rychło uregulowaną zostanie.

Z petycji niezadowolonych przez Sejm, zasługiwałyby na podniesienie petycja miasteczka Żurawna, żądająca uregulowania stosunków prawnych majątku gminnego.

Komisya gminna nie znalazła w tegorocznym sprawozdaniu wzmianki, jak zostały zużytkowane wnioski posłów: Niedzielskiego i Jana Gnoińskiego, żądające uregulowania służby i emerytury urzędników autonomicznych powiatowych; a przekazanych Wydziałowi krajowemu.

Dalej: w jakim stadium znajduje się petycja miasta: Monasterzyska: str. 41 z roku 1892

Komisya gminna, niemoże zgodzić się na sposób, w jaki polecenie Sejmu dane Wydziałowi krajowemu, w sprawie reformy gminnej, jest w sprawozdaniu Wydziału krajowego traktowane. Komisya uważa decyzję Sejmu, za stanowczo obowiązującą, dla Wydziału krajowego. W celu usunięcia tej nieprawidłowości, jak też i drugiej, to jest: zupełnego przepominania wniosków i spraw przekazanych przez Sejm Wydziałowi krajowemu w sesjach minionych, w sprawozdaniu z lat następnych, wnosi komisya gminna następujące rezolucye:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ponownie aby uchwałom Sejmowym z dnia 25 stycznia 1887 i 24. marca 1892 zadość czyniąc, odpowiednie wnioski wygotował i na najbliższej sesji przedłożył.

II. poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wykazywał w sprawozdaniach swoich to o ile sprawy jemu przez Sejm przekazane załatwionemi zostały, a wymieniał w każdorocznym sprawozdaniu wszystkie sprawy, które Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia polecił a które jeszcze załatwionemi nie zostały

Rezolucją Nr. 1. załatwionym zostaje wniosek posła Dworskiego i Towarzyszy z dnia 17. stycznia 1894. do l. 482.

III. Załatwiając petycye Nr. 55 do 65 1,28, 132 do 148, 201, 219, 224, 330, 339 do 415 442 do 449, 570 do 609, 704 do 738, 740, 752, 801 do 803, 807, 739, 741 do 733, w sprawach reformy gminnej i wyborczej i w sprawie wniosków p. p. Rutowskiego, Pilata i Stanisława Potoczka, wnosi komisya gminna:

Wysoki Sejm raczy te z małemi wariantami prawie jednobrzmiące petycye przykazać Wydziałowi krajowemu jako materyał do studynm nad projektem reformy gminnej.

Wojciech Dzieduszycki
Przewodniczący.

Tom. Rozwadowski
Sprawozdawca.